

Escac i mat; l'art del joc

MOLT MÉS QUE UN ESPORT

Text: **Neus Martí** Fotos: **Mikel Aristregi**

Per ser un bon jugador d'escacs cal tenir la ment oberta, fer-la treballar. Es tracta d'un joc on l'estratègia es converteix en l'única eina per aconseguir guanyar el rival. No hi ha atzar; tot depèn d'un mateix. Al Club d'Escacs Lleida hi ha més de cent associats que, cada tarda, es reuneixen per entrenar el cervell tot passant una bona estona amb els companys de joc.

Molt temps enrere, en una província índia anomenada Taligana, un poderós rajà va perdre el fill a la guerra. Immers en una depressió, va deixar de banda les seves obligacions fins que un dia, un jove braman indi anomenat Lahur Sessa el va visitar i li va mostrar un taulell amb seixanta-quatre cases blanques i negres i un conjunt de peces que representaven els protagonistes d'una gran batalla, incloent-hi el mateix rajà.

Tal com havia predit Sessa, gràcies al joc el rajà va superar la seva depressió. Agraït, el rajà va oferir a Sessa una recompensa i aquest li va demanar, només, un gra de blat per la primera casella del taulell, dos per la segona, quatre per la tercera, vuit per la quarta, seixanta-quatre per la cinquena, i així successivament.

Meravellat per la modèstia de Sessa, el rajà va ordenar el pagament de la recompensa però els savis del rajà, després de fer els càlculs, es van adonar que la quantitat que Sessa demanava no es podria pagar ni amb dos mil anys de collita. Finalment, impressionat per la intel·ligència

del braman, li va oferir ser el visir principal del regne. Sessa va acceptar l'ofertament i li va perdonar el deute de blat.

Aquesta és la llegenda que explica l'origen del joc dels escacs, inicialment anomenat *xaturanga*. Sembla que els orígens d'aquest joc d'estratègia es remunten als volts del segle VI dC i, des de l'Índia, es va anar estenent per Pèrsia i el món islàmic. A principis del segle X ja s'havia estès per tot Europa i a Catalunya hi ha constància que va arribar al segle XI. De fet, hi ha documents d'aquell segle on s'esmenten els escacs com, per exemple, en els testaments del comte Ermengol I d'Urgell i de la comtessa Ermessenda de Carcassona.

Ara, com es van convertir els escacs en un esport? Sembla que el primer torneig modern d'escacs es va celebrar l'any 1851 a Londres. En aquell campionat, l'alemany Adolf Anderssen va ser proclamat el millor escaquista del món. Però la consolidació màxima va ser l'any 2001, quan el Comitè Olímpic Internacional (COI) va declarar els escacs esport olímpic.

Cap a principis del segle XX, a Cata-

L'espai. A la seu del Club d'Escacs Lleida es troben, cada tarda, jugadors de totes les edats que hi acudeixen per passar una estona jugant a aquest joc.

Peces. Els tres principals elements materials necessaris per jugar als escacs són les peces, l'escaquer i el rellotge d'escacs

lunya, els escacs es jugaven als locals de cafè. El seu impulsor fou el barceloní Plàcid Soler i Bordas, que l'any 1924 es va proclamar campió de Catalunya.

Però Lleida no es quedava enrere i l'any 1934 es va fundar el Club Escacs Lleida. "Aquesta és la data oficial de fundació", explica Joan Gensana, que durant catorze anys en va ser el president, "però hi ha constància que el club és més antic, tot i que no sabem quan es va crear. Abans es deia *Arlequin* i sabem que el van formar uns amics que es reunien en un bar per jugar. Finalment, va arribar un moment en què van decidir constituir-se com a club".

Després de la guerra civil, el club va passar a dir-se *Club Lérida de Educació y Descanso* i, després, cap als anys 70, poc abans de la transició, va recuperar el nom que porta actualment.

Al llarg de la seva història, el Club Escacs Lleida ha estat dues vegades campió d'Espanya

Al llarg de la seva història, el Club Escacs Lleida ha estat dues vegades campió d'Espanya i dues vegades subcampió. "Tots aquests títols els vam aconseguir entre els anys 1958 i 1961", explica el Joan.

A l'estat espanyol hi ha diferents competicions: per una banda hi ha les lligues autonòmiques i per l'altra la lliga espanyola. Per accedir a jugar a primera divisió dins la lliga espanyola, que és el màxim campionat a nivell estatal, es fa un campionat de segona divisió on poden competir tots els clubs que ho vulguin, i els dos primers puguen de categoria. "Nosaltres vam estar tres anys a primera divisió, fins aquest any, que hem tornat a baixar", explica el Joan.

Però més enllà de la competició, hi ha el lleure; les ganes de passar una bona estona amb els companys d'afició, exercitant la ment i buscant aquell moviment que pugui acabar amb un escac i mat. I perquè l'afició no decaigui, cal aconseguir que els més petits s'hi apassionin. Disposen de l'Escola Municipal d'Escacs on hi ha dos grups: uns fan classe a la seu del Club i els altres, com que no hi caben, al Parc de l'Aigua els divendres a la tarda. A banda, també col·laboren amb les escoles de Lleida ciutat, on acudeixen a fer classes.

Tots aquells que estiguin interessats en les activitats del Club, poden acudir al carrer del Nord, número 32 (630 144 000).

CLUB ESCACS LLEIDA

ENTREVISTA

JOAN GENSANA. MEMBRE DEL CLUB D'ESCACS LLEIDA I ANTIC PRESIDENT

“Els escacs no m'avorreixen”

Recorda quan va començar a jugar als escacs?

El meu pare, quan jo era jove, ja hi jugava però ell no me'n va ensenyar. Jo el veia jugar amb els seus amics i finalment em vaig animar a provar-ho amb disset anys. El que passa, però, és que després de tants anys d'observar com jugaven ells, havia après moltes coses i quan vaig començar jo ja tenia un cert nivell i em defensava bastant bé.

En aquells temps els jugadors també participaven en competicions?

Sí, n'hi havia moltes. Potser llavors no hi havia tants jugadors com ara però també s'hi jugava molt.

Recorda algun moment d'aquells inicis que encara ara li arrenqui un somriure de la boca?

Sí, recordo una vegada que vaig guanyar un jugador d'aquí del Club. Es deia Francesc Roca. Va ser la primera vegada que vaig guanyar un jugador fort de veritat! Després, al llarg dels anys, he guanyat i he perdut molts campionats!

Vostè ha estat president del Club d'Escacs Lleida durant catorze anys.

Sí, però no van ser seguits. Ara en sóc el tresorer (riu)!

Què és el que enganxa dels escacs?

Els escacs no sé ben bé què tenen! Moltes vegades, quan hem d'anar a un campionat a Barcelona, ens hem de llevar molt d'hora perquè a quarts de nou ja hem de ser allà. I quan ens trobem aquí a Lleida un matí de diumenge a les set del matí sempre ens diem: “Però què hi fem, aquí?”. Però curiosament cada vegada hi tornem. Enganxen! Jo vaig començar amb 17 anys i en tinc 62 i encara sóc aquí. No m'avorreixen.

Quina diria que és la salut dels escacs a la província de Lleida?

A Lleida capital és força bona, en general. I a nivell de poblacions varia una mica tot i que hi ha llocs on és molt bona, com ara Tàrraga, que té molt bon equip. Si ho analitzem a nivell provincial, però, hi ha molts jugadors, però la veritat és que el nivell no és gaire alt.

